

Thế Nào Là Đoàn Kết?

Nguyễn Đình Thắng

Suốt 22 năm qua, không ít người kêu gọi đoàn kết trong cộng đồng người Việt hải ngoại, và cũng không ít người than thở là vẫn chưa có đoàn kết. Kêu gọi và than thở nhưng không mấy ai để tâm định hình, định tướng hai chữ "đoàn kết." Để rồi như người bắt bóng, chúng ta cứ mãi hụt hơi đuổi theo một khái niệm mơ hồ.

Thế nào là đoàn kết?

Thế nào là đoàn kết? Phải chăng gian nhân hiệp đảng cấu kết với nhau là đoàn kết? Phải chăng phủ bệnh phủ, huyện bệnh huyện, bao che cho nhau bất chấp phải trái là đoàn kết? Phải chăng lúc nào cũng nhất trí kiểu đảng cộng sản là đoàn kết? Phải chăng rập khuôn theo chỉ đạo trong chế độ độc tài là đoàn kết?

Đoàn kết, nếu chỉ nói khơi khơi, là một phạm trù mơ hồ, diễn giải cách nào cũng được, và do đó không những vô ích mà nhiều khi còn có hại. Vô ích vì đi bắt bóng thì muôn đời vẫn hoàn tay không. Có hại vì người ta tha hồ nhân danh hai chữ đoàn kết để biện hộ cho những việc làm tồi tệ.

Đoàn kết như vậy thì thà đừng có.

Chúng ta cần đổi cách nhìn. Chúng ta chẳng nên quay quắt với hai chữ "đoàn kết" đến nỗi sao nhãng đi những yếu tố mà chính ra mới thực sự cần thiết để xây dựng một cộng đồng lành mạnh và vững chãi. Đó là những nguyên tắc về đạo đức như sự lương thiện, công lý, lòng tương thân tương ái, v.v.; và những nguyên tắc hành xử như công tâm, chữ tín, sự tương kính, v.v.

Tại sao xã hội Mỹ đầy rẫy cọ sát các quyền lợi khác biệt mà vẫn giàu mạnh?

Nếu để ý chúng ta sẽ thấy rằng xã hội Hoa Kỳ đâu có bị ám ảnh bởi hai chữ "đoàn kết." Ngược lại, lúc nào trong xã hội cũng đầy rẫy những cọ sát giữa các thành phần quyền lợi khác nhau. Thế mà đất nước họ giàu mạnh và người dân của họ có nhiều cơ hội thăng tiến. Đây là vì xã hội của họ được xây dựng trên những nguyên tắc căn bản của chế độ dân chủ pháp trị, được ấn định trong hiến pháp.

Trên nền tảng vững chắc ấy, các khuynh hướng chính trị khác nhau không bị xem là chia rẽ mà được ca ngợi là sức mạnh đa nguyên. Những dị biệt về quyền lợi và trong hành động không bị xem là mất đoàn kết mà được khuyến khích và bảo vệ như sự tất yếu của nền dân chủ.

Muốn cộng đồng vững mạnh: Gây dựng căn bản đạo đức và hành xử với nhau

Chúng ta cần suy gẫm về bài học này. Muốn cộng đồng vững mạnh, chúng ta phải đổ công gây dựng một số nguyên tắc căn bản về đạo đức và cung cách hành xử, đối đãi với nhau.

Dĩ nhiên việc xây dựng này không đơn giản nhưng cụ thể và khả thi, không mơ hồ và lảm cẩm như việc mưu cầu hai chữ "đoàn kết" mà chính mình cũng không biết rõ là gì. Không những vậy chúng ta còn cần phải cảnh giác để tránh cho mình và đừng để người khác lợi dụng hai chữ "đoàn kết" mà làm việc bất chính.

Để kết luận, tôi thấy rằng đã đến lúc để tất cả chúng ta nhìn lại quá trình 22 năm đeo đuổi một khái niệm mông lung, vô ích và nhiều khi có hại. Thay vào đó, chúng ta nên khởi công xây dựng từng bước một những nguyên tắc căn bản hết sức cần thiết để cộng đồng có thể trưởng thành và thăng tiến. Một khi đa số trở nên quen thuộc với các nguyên tắc căn bản này và áp dụng chúng trong mọi sinh hoạt cộng đồng thì lúc ấy sự đoàn kết, nếu hiểu đoàn kết là đồng lòng tôn trọng cùng một số nguyên tắc căn bản, không cần phải hô hào mà tự động sẽ có.

Nguyễn Đình Thắng
Virginia, ngày 3 tháng 8, 1997